

Møn Fyr

Alle illustrationer kan forstørres

Skemanummer:	20
Betegnelse:	Møn Fyr
Kategori:	Udsnit og dele
Registreringsdato:	December 2004
Registrator:	Erica Heyckendorff, Berings Tegnestue

Kort over bebygget struktur

Input: terrænformer - rumdefinerende elementer - homogene forløb - grænser - fixpunkter - kig

Topografisk undersøgelse

Input: topografiske forhold - udnyttede landskabstræk - byprofil/silhuet - grænse mellem byrum og land - grænse til vand

Kysten skifter karakter langs kysten øst for Klintholm Havn, med et skifte mellem lav kystskrænt lige efter havnen til kystklint et stykke for derefter at overgå til lav kystskrænt igen ud for Busene Have. Herefter stiger skrænten igen og bliver kystklint, og netop her er fyret bygget. Kystklingen er således relativ lav på dette sted, set i relation til de østvendte klinter, men strategisk beliggende i forhold til udblik til både nordøst og langs den sydvendte kyststrækning.

I den nære sammenhæng ligger fyret dog højt: et lavt område, Hampeland, går ind foran den lille bebyggelse omkring fyret, der derfor ligger højt set fra landsiden. Et andet højt punkt i dette Hampeland er tidligere blevet udnyttet til mølle.

Historisk analyse

Input: Historisk byplan - matrikelstruktur - byudviklingsområder - funktionelt bymønster - gadestruktur - byrumsenheder

Fyrbebyggelsen ligger på lejet grund, ejet af Klintholm Gods. Bygningen med fyrtårnet var også bolig for fyrmesteren med udhus over gården og blev bygget af Farvandsvæsenet i 1845. Maskinhuset øst for disse to bygninger kom til senere, ligesom det vinkelbyggede hus vest for med boliger for fyrpasser og maskinmester. Senest tilkomne bygning er kystudkigshuset længst mod øst, som er bygget i 1960-70erne, hvilket byggestilen med et vist modernistisk islæt også tydeligt afslører. De øvrige bygninger er bygget i en traditionel, klassicistisk inspireret byggeskik.

Isoleret placeret, bag klippet hæk og stakit og med den officielle status, som området besidder, har den lille fyrbebyggelse været sit eget samfund (3 familier i en børnerig tid) i kontrast til det fiskersamfund, fyret blev placeret i. I området, Hampeland, ligger flere fiskerhuse og en mølle, og lokaliteten benævnes Fiskerhusene, mens vigen betegnes Faxhulen på kortet fra 1835.

Kort fra 1835 - før fyret (som kommer til at ligge ved ordet "Tidseldalen").

Mens man fra Skansen kiggede ud på havets skibe, kiggede man fra havets skibe ind på fyret. Men fyret har som udkigspost afløst Skansen vest for.

Dermed afsløres, at det senere bygget fyr er blevet lagt ind i en bebyggelsesmæssig sammenhæng. Udover disse stednavne, har også det lave område foran fyret navn, Tidseldalen, hvilket passer fint overens med den lidt ufremkommelige bevoksning om sommeren. De lidt mere dyrkningsvenlige dele af dette lavland blev udlagt - og fungerer stadig - som haver for fyrbebyggelsen.

Om fiskerhusene også har eksisteret, da fiskerlejet Bryndhøje stadig lå ved Skansen længere mod vest, kan man gisne om. Bryndhøje beskrives i skema 21.

Herudover ligger der tre mindre husmandssteder/villaer fra 1920-erne nord for Fyrvej og vest for vejen ned til Busene Have.

Se kort her fra 1940erne.

Fakta om fyret:

Bygget med fast linseapparat, der i 1874 blev udskiftet med et større. Der i 1910 blev ombyttet med roterende linseapparat som petroleumsglodenætsbrænder. 1916 oprettedes midlertidigt knaldtågesignal, som i 1917 blev forandret til sirene med motordrift. Fyrbygningens højde er 13 m, focusshøjde 25 m. Lysstyrke: 72000 HL. Fyret gemmer på en seværdighed: et gammelt urværk som drev linsens rotation. Beliggende 25 km fra den såkaldte storskibsrute i Østersøen.

Den venlige og behjælpelige fyrmester - og hans kone - var i gang med at fylde flyttekasser efter 27 år som fyrmester. Fyret er under lukning.

Fyrmesterens skitse viser hvorledes fyrbebyggelsen var indrettet med fyrmesterens bolig i fyrbygningen, afløserne indloget i udhuset overfor og fyrpasserboliger i den vinkelbyggede bygningen ved siden af. Haverne lå alle ved lavningen - hierarkiet afspejler sig igen: fyrmesterhaven ligger alene. Haverne var grundlag for en vis selvforsyning. De overstregede linjer vidner om den gradvise affolkning af stedet. Tidligere var der 7-8 ansatte med familier, i de sidste år kun 1 tjenestemand.

Bemærk: nord i venstre side.

Arkitektonisk iagttagelse/skitsering, samt vurdering

Input: målforhold - rumlige relationer - åbninger - stigninger - grænser - retninger - bygningselementer - belægnings Samspil mellem topografi og byrum - fixpunkter - homogene forløb - rumligt artikulerede brud og forskelle - reminiscenser af historiske strukturer og bygninger - sammenstød mellem historiske lag - anbefalinger

Vejen til fyret går forbi nogle højtbeliggende husmandssteder og lidt efter nogle ældre husmandssteder, det første med 4 høje popler på række, der leder hen til en sær bygning i baghaven, måske dele af den gamle mølle.

Dernæst følger et tætbevokset lavland med lyse birkestammer i det tætte krat, der næsten skjuler et husmandssted i bindingsværk. Det levende hegn overgår til hæk, der følger vejen og leder op til fyret.

Et frit græsareal til parkering støder op til den asfalterede vej, og foran parkeringspladsen ligger et engagtigt område med udspærrede partier med græs: stier til Klinten og bålplads. Engen omkranses af levende hegn, ligesom afgrænsningen mod kysten udgøres af et levende hegn helt ude på kystklinten - her og der brydes eller udtyndes bevoksningen, så man overskuer havet.

Fyrbygningerne ligger højt, bag en fint, klippet hæk og med veltrimmet græsplæne op mod de sorte sokler. I øvrigt er alle bygningerne - på nær et lille rødt træhus - varmt okkergule, og

farven sammenbinder bygningsanlægget visuelt og signalerer intern sammenhæng. Farven står flot til den ubrudte, grønne plæne, som hussoklerne står ned i, og som ligeledes samler bebyggelsen.

Den røde fyrhat stikker op over hustagene og giver klar melding om stedets funktion. Den del af fyrtårnet, der stikker op over taget er hvid og får smukt medspil af et pynteligt hvidt stakit, der lukker af mod kysten og afgrænser fyrmesterboligen fra fyrpasserboligen. Hæk, stakit og skiltning giver et meget privat udseende.

En beplantning af høje, slanke træer danner et let tag over bebyggelsen. Træerne knytter sig til lavlandet i vest og holder bebyggelsen, der ellers ligger meget frit oppe på kystklinten, på plads.

Fyrbebyggelsen er samlet set en fin og harmonisk bebyggelse, som får helhed af den farvemæssige homogenitet, selv om både tagbeklædninger og de arkitektoniske stilforskelle afspejler de skiftende opførelsetidspunkter. Det undrer, at tagmateriale på udhuset ikke er tegl som på fyrmesterboligen, som den er knyttet til - at der er forskel de to boliger imellem (tegl og skifer) forekommer mere naturligt, da de klart tjener to forskellige formål. De smukt klippede plæner er ligeledes et samlende element. I modsætning til belægningen: her er nogen stilforvirring med asfalt på vejen, grus på parkeringsarealet og perlesten i indkørslen mellem husene, m.m. Det er meget at præsenteres for på så lille et sted. Men så må man løfte blikket og kigge op på de fine fyr eller det storslåede hav med store, tunge containerskibe balancerende på horisontens line!

Det fine, lille kulturmiljøes bygninger - ikke mindst det velholdte maskinrum og fyrtårnet - rummer potentialet til at fortælle øens søfartshistorie - on location.

[Til sidetop](#)

[Udskriv denne side](#)

Til oversigt